

Landelijke Actieagenda voor innovatie 2019-2022

Plan van aanpak

1.	De achtergrond	1
2.	De basis: Innovatieagenda, Actieagenda en Route 2020.....	2
3.	Focus op de vernieuwing van de Landelijke Actieagenda 2017-2018.....	4
4.	Ontwikkeling Actieagenda 2019-2022	6
5.	Afronding	8
4.	Planning	9
5.	Kosten	10
	Bijlage: Wsob en innovatie.....	11

1. De achtergrond

Op 1 januari 2015 is de Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen (Wsob) in werking getreden.

De Wsob gaat uit van een bibliotheekstelsel, waarin de drie overheden nadrukkelijk samen de netwerkverantwoordelijkheid dragen. De minister, de provinciebesturen en de gemeentebesturen zijn gezamenlijk verantwoordelijk voor een netwerk van openbare bibliotheekvoorzieningen.

Dit netwerk van openbare bibliotheekvoorzieningen wordt gevormd door:

- de lokale bibliotheken;
- de provinciale ondersteuningsinstellingen (POI's);
- de Koninklijke Bibliotheek (KB), voor wat betreft haar taak tot het in stand houden van de landelijke digitale bibliotheek.

De Wsob beschrijft de taken van de deelnemers in het netwerk. Bij sommige taken raken de verantwoordelijkheden van de verschillende deelnemers elkaar. Dat is bijvoorbeeld het geval bij de innovatietaak. Artikel 16 van de Wsob omschrijft als verantwoordelijkheid voor de gezamenlijke POI's: 'de ontwikkeling van innovaties ten behoeve van de lokale bibliotheken in overeenstemming met de Koninklijke Bibliotheek in verband met haar coördinerende taak'.

Omdat de verantwoordelijkheid van de gezamenlijke POI's op het gebied van innovatie enerzijds en de coördinerende taak van de KB anderzijds sterke raakvlakken hebben, is in 2015 bij het bestuurlijk overleg van OCW, IPO en VNG samen met VOB, SPN en KB afgesproken te komen tot een Gezamenlijke innovatieagenda. Op basis van de Gezamenlijke Innovatieagenda 2016-2018 is de Landelijke Actieagenda 2017-2018 opgesteld om vanuit de Innovatieagenda tot uitvoering te komen.

De Gezamenlijke Innovatieagenda 2016-2018 en de Landelijke Actieagenda voor innovatie 2017-2018 lopen dit jaar af.

Aanleiding om via een Plan van Aanpak de lijnen te schetsen voor de komende vier jaar.

2. De basis: Innovatieagenda, Actieagenda en Route 2020

Gezamenlijke Innovatieagenda 2016-2018

De Gezamenlijke Innovatieagenda 2016-2018 ¹ is door de KB opgesteld in nauwe samenwerking met het bibliotheekveld, de VOB, POI's en de drie overheden in opdracht van het bestuurlijk overleg OCW, VNG en IPO.

De agenda beschrijft de geconcretiseerde en afgestemde rollen en verantwoordelijkheden van de overheden en de deelnemers aan het netwerk op het gebied van innovatie. Het is een gezamenlijke agenda, die vorm geeft aan de gewenste toekomst en daarnaast een proces beschrijft

---

¹ Gezamenlijke Innovatieagenda netwerk openbare bibliotheekvoorzieningen 2016-2018, Uitg. KB november 2016.

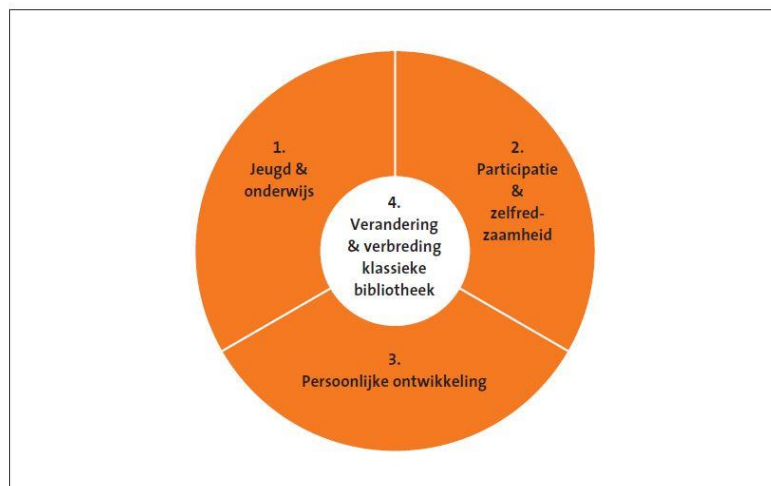
om daar te komen, door gestructureerd om te gaan met innovatie. Voor het opstellen van de Gezamenlijke innovatieagenda is gebruik gemaakt van en voortgebouwd op tal van beleidsplannen en nota's inzake het bibliotheekstelsel, vanuit het lokale, provinciale en landelijke niveau.

Hoofddoel van de Gezamenlijke Innovatieagenda 2016-2018 is het versterken van de vernieuwingskracht van de bibliotheeksector om zo toegevoegde waarde te kunnen bieden aan burgers en samenleving in lijn met de vijf functies van de bibliotheek.

De innovatieagenda zet daarbij in op:

- Het aanbrengen van focus door innovatiekracht te bundelen op een aantal prioriteiten die breed worden gedeeld
- Het op gang brengen van een permanent proces van innovatie op deze prioriteiten
- Het geven van helderheid omtrent de rolverdeling tussen partijen, vallend binnen de kaders van de Wsob om te komen tot optimale samenwerking

Er zijn 4 prioriteiten benoemd waar de focus op zou moeten liggen, te weten: Jeugd en Onderwijs, Participatie en Zelfredzaamheid, Persoonlijke ontwikkeling en Verandering en verbreding van de klassieke bibliotheek. Ook is de rolverdeling tussen de drie lagen in het stelsel uitgewerkt.

Innovatie wordt in de Innovatieagenda gedefinieerd als proces, én op inhoud. Het innovatieproces wordt gedefinieerd in drie stappen: van idee naar experiment naar implementatie. Elk van die stappen is onmisbaar in het innovatieproces.

De inhoudelijke definitie is breed: van stapsgewijze, incrementele vernieuwing, via productdoorbraak naar disruptieve innovatie –een nieuw verdienmodel of een volledig nieuw denkmodel.

Landelijke Actieagenda voor innovatie 2017-2018

De Landelijke Actieagenda voor innovatie² is opgesteld onder regie van de KB en de SPN. Er is samengewerkt met een klankbordgroep, bestaande uit vertegenwoordigers van de VNG, IPO, en OCW en de VOB, SPN en KB.

In de Actieagenda staat de vraag centraal hoe de innovatie binnen de bibliotheekbranche wordt georganiseerd en geëffectueerd.

Hoofddoelen van de Landelijke Actieagenda 2017-2018 zijn:

- Helder maken hoe de innovatiekracht wordt gebundeld en hoe er wordt gewerkt aan de vier prioriteiten;
- Helder maken wat er concreet wordt gedaan door de acties te formuleren die door het netwerk moeten worden uitgevoerd.

De Actieagenda bevat 3 hoofdlijnen:

1. Kennisdelen via de Innovatiebieb
2. Samenwerken in themagroepen (voorheen Communities of practice)
3. Vergroten van het zicht op de effecten en maatschappelijke waarde van innovaties

In de Actieagenda zijn de 4 prioriteiten van de Innovatieagenda aangevuld met flankerend beleid. De prioriteiten zijn uitgewerkt in thema's die in onderlinge samenhang invulling geven aan de agenda. Concrete uitwerking kreeg gestalte via de Innovatiebieb.nl en themagroepen. Het primaat in de uitvoering van de Actieagenda ligt bij de POI's en de SPN.

Route 2020

De VOB is in 2016 het project "Route 2020" gestart om de innovatie in het openbare bibliotheeknetwerk in beeld te brengen en te versterken. VOB, KB en SPN hebben bij de afsluiting van Route 2020 in november 2017 aangegeven, dat zij gezamenlijk de opgedane kennis en ervaring rond innovatie verder willen brengen. Succesvolle elementen van Route 2020, zoals de regiogidsen, proeftuinen en pleisterplaatsontmoetingen worden benut om de uitvoering van de Actieagenda te versterken.

3. Focus op de vernieuwing van de Landelijke Actieagenda 2017-2018

De looptijden van de Gezamenlijke Innovatieagenda 2016-2018 en de Landelijke Actieagenda 2017-2018 zijn verstreken.

Voor de Actieagenda is een kleine twee jaar, vanaf mei 2017, te kort gebleken om de doelen uit te werken en te realiseren

Uit de eerste oriënterende gesprekken, vooruitlopend op de vernieuwing van de Innovatieagenda en de Actieagenda, kwam vanuit verschillende stakeholders naar voren dat de Gezamenlijke Innovatieagenda als bestuurlijk kader om tot innovatie te komen nog steeds goed bruikbaar is. Het is vooral de Actieagenda actualisering behoeft.

---

² Landelijke Actieagenda voor innovatie 2017-2018, Uitg. KB, mei 2017.

Op basis van deze eerste input is dit plan van aanpak ontwikkeld voor de vernieuwing van de Actieagenda. Daarin is uiteraard ook ruimte om evaluatieve opmerkingen bij de Gezamenlijke Innovatieagenda mee te nemen in de rapportage.

Om de uitgezette lijnen van de Gezamenlijke Innovatieagenda daadwerkelijk te kunnen realiseren wordt gekozen voor een verlenging van de Actieagenda met vier jaar: de Landelijke Actieagenda 2019-2022. In dit plan van aanpak wordt de sturing, de werkwijze en de planning uitgewerkt.

4. Ontwikkeling Actieagenda 2019-2022

Doelstelling plan van aanpak

Het doel van dit plan van aanpak is om te komen tot een gezamenlijk gedragen Actieagenda 2019-2022 als voortzetting van de Actieagenda 2017-2018. De Innovatieagenda 2016-2018 blijft daarbij gehandhaafd als het bestuurlijk kader.

Uitgangspunten

De op te stellen Actieagenda 2019-2022 is een voortzetting en verdieping van de Landelijke Actieagenda voor innovatie 2017-2018, die is gebaseerd op de Gezamenlijke Innovatieagenda 2016-2018.

Vastgehouden wordt daarbij aan de hoofdlijnen:

- De gezamenlijk gedragen keuze voor de vier prioriteiten en focus op een permanent proces van innovatie en op effectiviteit en maatschappelijke waarde van innovaties.
- De gezamenlijk vastgestelde rollen, taken en verantwoordelijkheden van de netwerkpartners
- Het inhoudelijke kader met de gezamenlijk vastgestelde definities van innovatie en het innovatieproces.

In de Actieagenda 2019-2022 komen de volgende onderwerpen aan de orde:

- Een feitelijke beschrijving de organisatie uitvoering van de Actieagenda 2017-2018 met een toets van de behaalde resultaten aan de gestelde doelen: het feitenrelaas;
- Een terugblik van de stakeholders en de deelnemers in het netwerk op de afgelopen periode;
- Een vooruitblik door de stakeholders en de deelnemers in het netwerk op de belangrijkste trends en ontwikkelingen voor bibliotheken;
- Een vooruitblik op de ontwikkelingen en trends in het algemeen;
- Een inventarisatie van nieuwe inzichten en werkwijzen vanuit de bibliotheeksector en aanpalende sectoren.

Sturing en besluitvorming

Voor de Actieagenda 2019-2022 wordt voor de aansturing gewerkt in de lijn van de Actieagenda 2017-2018.

KB en de Stichting Samenwerkende POI's Nederland (SPN) hebben vanuit hun rol en verantwoordelijkheid samen de regie gevoerd bij het opstellen van de Actieagenda 2017-2018, ondersteund door een klankbordgroep, bestaande uit vertegenwoordigers van de drie overheidslagen: VNG, IPO en SPN en vanuit het bibliotheeknetwerk VOB, SPN en KB.

De Actieagenda 2017-2018 is van het gezamenlijke bibliotheeknetwerk, dat gevormd wordt door de openbare bibliotheken, de provinciale ondersteuningsinstellingen (POI's) en de KB.

Voor de Actieagenda 2019-2022 wordt vanwege de grote betrokkenheid van de VOB bij de bibliotheekinnovatie de sturing als volgt ingericht:

Opdrachtgever:

Het netwerkoverleg bestaande uit de voorzitter van de SPN en de directeurs van de VOB en de KB.

Klankbordgroep

Er wordt een brede klankbordgroep ingesteld, om te reflecteren over de tussenrapporten en concepten, met naast vertegenwoordigers van de drie overheidslagen OCW, IPO en VNG en de opdrachtgevers VOB, KB en SPN, een vertegenwoordiger van de Innovatieraad en een vertegenwoordiger van de CBTC (certificering).

Input vanuit het IPO en VNG en het Ministerie van OCW wordt tevens op ambtelijk niveau verzameld via regelmatig overleg.

Uitvoering en coördinatie:

Kernteam innovatie SPN, VOB, KB.

Evaluatie Wsob

Dit Plan van Aanpak beschrijft de wijze waarop in netwerkverband de nog lopende Landelijke Actieagenda wordt geëvalueerd en de nieuwe Actieagenda 2019-2022 wordt opgesteld.

In 2019 wordt ook de Wsob geëvalueerd. De uitkomsten van de Wsob-evaluatie kunnen van invloed zijn op de voortzetting van de Landelijke Actieagenda.

De Landelijke Actieagenda 2019-2022 wordt om die reden na oplevering voorlopig vastgesteld, in afwachting van de resultaten van de evaluatie van de Wsob.

Dit traject kan mede gezien worden als een zelfevaluatie ten dienste van het algemene Wsob-evaluatietraject.

Uitvoering

Feitenrelaas: doelen en behaalde resultaten

Doel: het toetsen van de behaalde resultaten aan de gestelde doelen de Landelijke Actieagenda 2017-2018, in relatie tot de doelen van de Gezamenlijke Innovatieagenda 2016-2018. De toetsing vindt plaats op basis van een feitelijke beschrijving van de organisatie en de uitvoering van de Actieagenda. Het feitenrelaas volgt de opbouw van het netwerk: innovatie vanuit lokale bibliotheken; innovatie vanuit afzonderlijke POI's en de innovatie vanuit de SPN en KB.

Uitvoering: Inventarisatie in opdracht van het Kernteam Innovatie

Evaluatie en vooruitblik met directe netwerkpartners

Doel: de opbrengsten van de interne toets verdiepen en verscherpen en het verkrijgen van een gedragen beeld van de gewenste nieuwe accenten voor de Actieagenda 2019-2022.

Gestart wordt met gesprekken met stakeholders. In de gesprekken wordt een terugblik gecombineerd met een inventarisatie van belangrijke thema's voor de komende jaren.

Gesprekken worden gevoerd met:

- Directeurenoverleggen per provincie (november-maart)
- G4-bibliotheken
- VNG, IPO, OCW ambtelijk
- KB, SPN, VOB intern

Uitvoering: KB en SPN

Advies en inspiratie

Doel: Visie op innovatie in de openbare bibliotheeksector aanscherpen door gesprekken over innovatie en trends in de nabije toekomst met innovatoren in de bibliotheeksector en relatieve buitenstaanders:

- Innovatieraad
- Regiogidsen en SPN-moderatoren
- Community Librarians; deelnemers cursus Leiderschap SPN.
- Jonge Bibliothecarissen Netwerk
- Museumwereld, bedrijfsleven, zorg, welzijn
- Hoger onderwijs, volwasseneneducatie
- Trendonderzoek: afdeling Onderzoek KB

Uitvoering: Kernteam Innovatie: VOB, KB en SPN

Aanvullend onderzoek

Doel: Verscherping van het beeld van de huidige stand van zaken in de sector.

Aanpak: het verzamelen en analyseren van beleidsplannen van de openbare bibliotheken en de POI's.

Uitvoering: KB

5. Afronding

Na de inventarisatie- en onderzoeksfase wordt een concepttekst opgesteld onder regie van het Kernteam Innovatie.

Deze tekst wordt breed teruggekoppeld naar de opdrachtgevers, de klankbordgroep, stakeholders en overlegpartners.

De definitieve tekst wordt opgesteld en aangeboden voor vaststelling aan de stuurgroep: de directeuren van de VOB, SPN en KB.

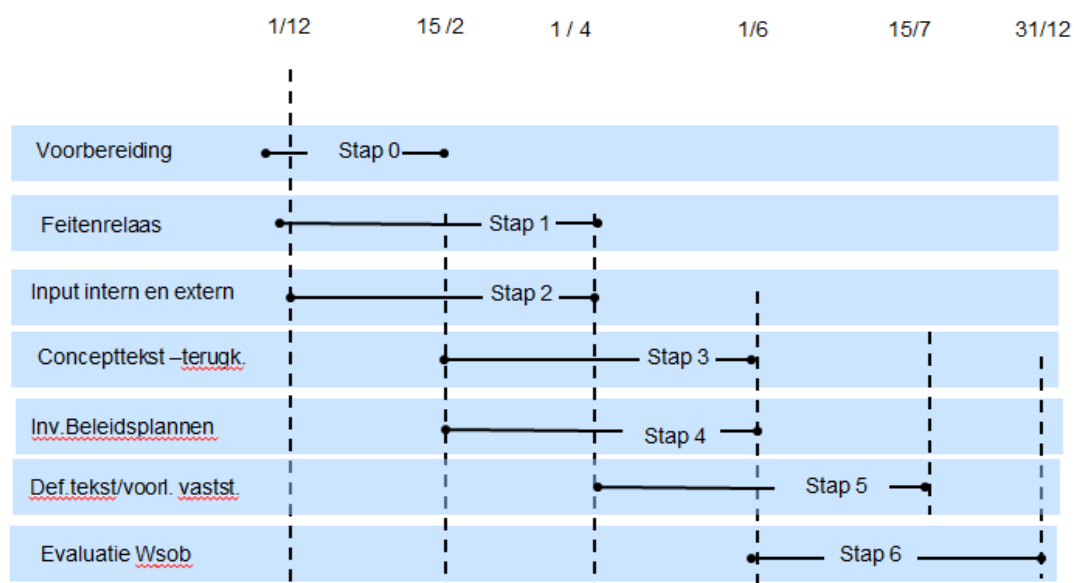
De relatie met de Wsob-evaluatie krijgt tijdens het traject nader vorm. Afhankelijk van de uitkomsten gaat het om een definitieve of een voorlopige vaststelling.

4. Planning

Uitvoeringsplan voor het traject

Taak	Q4 2018	Q1 2019	Q2/3 2019
Oriëntatie op trends, ontwikkelingen voorbereiding op evaluatie en gesprekken	X		
Gesprekken directeuren OB, KB intern, SPN	x	x	
Stakeholders extern	x	x	x
Feitenrelaas		x	x
Aanvullend onderzoek beleidsplannen		x	x
Conceptteksten	x	x	x
Feedback		x	x
Definitieve versie			x

Planningstabel inclusief Wsob-evaluatie

5. Kosten

Fase	Taak	Kosten	Uren Smit	Uren Meijer	Extern belegd	Klankbord Stuurgroep
Stap 0	Voorbereiding		40	20		
Stap 1	Feitenrelaas		40	20	PM	
Stap 2	Input intern en extern		80	64	PM	PM
Stap 3	Concept en terugkoppeling		10	10	PM	PM
Stap 4	Inventarisatie Beleidsplannen		10	10	KB Afd. Onderzoek	
Stap 5	Tekst definitief		10	10	PM	PM
Algemeen	Overleg		30	30		
	Deksresearch		40	20		
Totalen	Uren		260	184		
	Kosten				PM	PM

Bijlage: Wsob en innovatie

Wsob Wettekst gerelateerd aan innovatie

Artikel 9. Taken Koninklijke Bibliotheek

De Koninklijke Bibliotheek verricht in aanvulling op de taken, bedoeld in artikel 1.5, tweede lid, van de WHW, de volgende taken: a. aansturen van het netwerk van openbare bibliotheekvoorzieningen door: i. afstemming en coördinatie; ii. educatie, informatie en reflectie; en iii. vertegenwoordiging en promotie; b. in stand houden van de landelijke digitale bibliotheek; en c. verzorgen van een bibliotheekvoorziening van noodzakelijk omgezette werken voor personen met een handicap.

Artikel 16. Provinciale ondersteuningstaken

1. Een provinciale ondersteuningsinstelling is verantwoordelijk voor de distributie van fysieke werken door middel van het interbibliothecaire leenverkeer binnen de provincie of provincies waardoor zij wordt gesubsidieerd of in stand gehouden. 2. De provinciale ondersteuningsinstellingen zijn gezamenlijk verantwoordelijk voor: a. distributie van fysieke werken door middel van het interbibliothecaire leenverkeer tussen de provincies;

En b. ontwikkeling van innovaties ten behoeve van de lokale bibliotheken, in overeenstemming met de Koninklijke Bibliotheek in verband met haar coördinerende taak.

Wsob: Memorie van Toelichting artikelgewijs

Artikel 9

De KB krijgt naast haar taken in de WHW stelseltaken op het terrein van de openbare bibliotheek. Deze taken sluiten goed aan op haar huidige activiteiten en dienen een volwaardig en geïntegreerd onderdeel uit te maken van de algemene activiteiten van de KB. De stelseltaken hebben tot doel het netwerk van openbare bibliotheekvoorzieningen te ondersteunen. Op verschillende manieren kunnen deze taken worden verricht. In bepaalde gevallen zal de KB zelf activiteiten uitvoeren en in andere situaties zal zij bevorderen dat deelnemers van het netwerk bepaalde activiteiten gaan uitvoeren. Onder de taak afstemming en coördinatie van het netwerk valt in het bijzonder innovatie. Het gaat dan om coördinatie van innovatie in het algemeen en tussen het fysieke en digitale domein.

Artikel 16

Hier worden de provinciale taken in het fysieke domein weergegeven. Iedere provinciale ondersteuningsinstelling is verantwoordelijk voor het vervoer van werken tussen bibliotheken in de provincie of provincies waardoor zij wordt gesubsidieerd. Gezamenlijk zijn de provinciale ondersteuningsinstellingen verantwoordelijk voor het vervoer tussen provincies. Daarnaast hebben zij gezamenlijk als taak de ontwikkeling van innovatie ten behoeve van de lokale bibliotheken. Uitvoering van de laatstgenoemde taak gebeurt in overleg met de KB. Dit laatste in verband met de algemene taak van coördinatie en afstemming van het netwerk als geheel, zoals opgedragen aan de KB in artikel 9, onderdeel a, onder i. Deze taken zijn gebaseerd op een voorstel van het IPO voor een basispakket voor provinciale ondersteuning. Het IPO-voorstel omvatte naast de twee hier genoemde taken ook provinciaal collectiebeleid en het vormen van netwerken. Deze onderwerpen hoeven niet specifiek geregeld te worden, aangezien deze al in de artikelen 6, 7 en 8 als gezamenlijke taken van alle deelnemers aan het bibliotheeknetwerk zijn gedefinieerd.

Artikel 20 De KB krijgt een grondslag om subsidie te verstrekken. Specifiek zal deze nodig zijn om de bibliotheekvoorziening voor personen met een leesbeperking van middelen te voorzien. Ook voor haar stelseltaken kan de KB subsidie verstrekken. Te denken valt dan aan een subsidie voor innovatie van het netwerk. Het gaat dan niet om de levering van goederen of diensten aan de KB, maar om de stimulering van activiteiten ten behoeve van het algemeen belang, waarbij het eindresultaat vaak op voorhand niet bekend is.